

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

філологічний факультет

Кафедра зарубіжної літератури та теорії літератури

СИЛАБУС
навчальної дисципліни
Основи літературознавчої термінології

вибіркова

Освітньо-професійна програма Зарубіжна література та теорія літератури

Спеціальність 035.01 Філологія (зарубіжна література та теорія літератури)

Галузь знань 03 Гуманітарні науки

Рівень вищої освіти другий (магістерський)

філологічний факультет

Мова навчання українська

Розробники: кандидат філологічних наук, асистент, асистент кафедри зарубіжної літератури та теорії літератури **Альона Романівна Тичініна**

Профайл викладача http://philology.chnu.edu.ua/?page_id=286

Контактний тел. 0992255201

E-mail: a.tychinina@chnu.edu.ua

Сторінка курсу в Moodle <https://moodle.chnu.edu.ua/course/view.php?id=2800>

Консультації Очні консультації: щопонеділка з 13.00 по 14.40

Онлайн-консультації: за попередньою домовленістю.

1. Анотація дисципліни (призначення навчальної дисципліни).

Дисципліна „**Основи літературознавчої термінології**” є однією із вибірових дисциплін зі спеціальності 035.01 Філологія (зарубіжна література та теорія літератури) для освітньо-професійної програми рівня освіти магістр, яка викладається у 1 семестрі в обсязі 3 кредити (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS). Курс „**Основи літературознавчої термінології**” спрямований на поглиблення теоретико-літературних компетентностей студентів спеціальності 035.01 Філологія (зарубіжна література та теорія літератури). Він призначений для того, щоб студенти могли осмислити, засвоїти і системно використовувати актуальні теоретико-літературні поняття у відповідних методологічних практиках. Дана дисципліна формує навички компетентного погляду на літературний та теоретико-літературний процеси, дає знання основних літературознавчих категорій, понять і термінів у річизі відповідної методології.

Після засвоєння даної дисципліни студенти набувають необхідних знань та умінь для подальшої наукової та практичної роботи з галузі літературознавства, вміють компетентно здійснювати цілісний, структурно-наративний, рецептивний, інтертекстуальний, інтермедіальний, компаративний аналіз поетичних, прозових та драматичних текстів, послуговуючись професійною літературознавчою термінологією. Дисципліна спрямована на осмислення, засвоєння і системне використання теоретично-методологічного апарату літературознавчої термінології.

2. Мета навчальної дисципліни:

Мета дисципліни «**Основи літературознавчої термінології**» полягає у формуванні компетентного фахового погляду студентів на проблеми наукових визначень загальних компонентів літературознавства. Дана дисципліна забезпечує розробку досвіду створення термінологічного апарату майбутнього літературознавця; сприяє чіткому окресленню існуючої системи визначень; презентації літературознавства через сучасний термінологічний лексикон.

3. Завдання – подати основи літературознавчої термінології у річизах різних літературознавчих методологій, навчити доцільно оперувати літературознавчими категоріями, поняттями, термінами.

4. Пререквізити. Теорія літератури, методологія, історія літератури, філософія, історія, культурологія, психологія, мистецтвознавство, лінгвістика.

5. Результати навчання

- **знати:** критичну та теоретичну літературу стосовно літературознавчої термінології, різні методологічні підходи та специфіку оперування термінами; основний корпус літературознавчих термінів
- **уміти:** аналізувати значення літературознавчих термінів та застосовувати їх на практиці; орієнтуватися в особливостях вживання термінів у різних терміносистемах.

3. Опис навчальної дисципліни

3.1. Загальна інформація

Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість		Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	лекцій	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Заочна	9	1	3	90	4	4			78	4	залік

3.2. Структура змісту навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин	
	денна форма	Заочна форма

	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 1. Категорія, поняття, термін у літературознавчому континуумі											
Тема 1. Функціональний сенс взаємодії досвіду, наукової традиції та розгортання термінологічного опису наукової системи							11,25	0,5	0,5		0,5	9,75
Тема 2. Термін як специфічна лексема. Літературознавчі категорії та поняття.							11,25	0,5	0,5		0,5	9,75
Тема 3. Сучасний стан утворення літературознавчої терміносфери. Робота з літературознавчими словниками.							11,25	0,5	0,5		0,5	9,75
Разом за ЗМ1							33,75	1,5	1,5		1,5	29,25
	Змістовий модуль 2. Термінологія різних літературознавчих методологій											
Тема 1. Термінологічний апарат історичної та теоретичної поетики. Спірні питання термінології віршування.							11,25	0,5	0,5		0,5	9,75
Тема 2. Термінологія компаративістики, перекладознавства, імагології. Інтертекстальність, інтермедіальність та дотична до них термінологія.							11,25	0,5	0,5		0,5	9,75
Тема 3. Жанрологія як термінологічна система.							11,25	0,5	0,5		0,5	9,75
Тема 4. Досягнення формальної школи у термінологічних визначеннях структурних рівнів тексту. Взаємозв'язки терміносфери формальної школи та наратології.							11,25	0,5	0,5		0,5	9,75
Тема 5.							11,25	0,5	0,5		0,5	9,75

Структуралізм, постструктуралізм, деконструктивізм, рецептивна поетика: термінологічний апарат												
Разом за ЗМ 2							56,25	2,5	2,5		2,5	48,75
Усього годин							90	4	4		4	78

Теми практичних занять

№	Назва теми
1.	Внесок Аристотеля у систему літературознавчих термінів.
2.	Термінологія історичної поетики та компаративістики.
3.	Термінологія теоретичної поетики та віршознавства.
4.	Термінологія герменевтики.
5.	Термінологія рецептивної поетики та критики читацького відгуку.
6.	Термінологія історичної поетики та компаративістики.
7.	Термінологія наратології.
8.	Термінологія імагології та літературознавчої антропології.
9.	Термінологія біографічного методу.
10.	Термінологія структуралізму.
11.	Термінологія постструктуралізму та деконструкції.
12.	Термінологія гендерних студій.
13.	Термінологія інтермедіальності та інтертекстуальності.

3.3. Тематика індивідуальних завдань

№	Назва теми
1	Підготовка рефератів до теми.
2	Підготовка доповідей до теми.
3	Складання опорного конспекту.
4	Реферування наукових статей та монографій.

3.4. Самостійна робота

№	Назва теми
1	Ознайомитися з відповідними розділами праці Р. Веллека, Р. Воррена „Теорія літератури”
2	Роль германізмів у термінологічній культурі XVIII ст. Роль галліцизмів у термінологічній культурі XIX ст. Роль англіцизмів у термінологічній культурі XX ст.
3	Реферування термінологічного словника з антології М. Зубрицької та „Лексикону загального та порівняльного літературознавства”
4	Ознайомитися з працями В. Жирмунського, Г. Шенгелі, В. Холшевнікова, М. Гаспарова, Б. Якубського, Н.В. Костнеко
5	Ознайомитися з працями М. Зерова, Л. Білецького
6	Ознайомитися з працями Арістотеля, Гегеля, В. Шкловського, Ц. Тодорова, Н. Копистянської, Ф. Бацевича.
7	Ознайомитися з працями О. Веселовського, О. Білецького, Д. Дюришина,

	Д. Діма, Б. Томашевського, В. Шкловського.
8	Ознайомитися з працями Ф. де Соссюра, Леві-Стросса Ж. Лакана, М. Фуко, Р. Якобсона, Ж. Дерріди, У. Еко, П. Рікера, Р. Барта, Ю. Крістевої.

4. Система контролю та оцінювання

Види та форми контролю

Формами поточного контролю є усна чи письмова (тестування, есе, реферат, творча робота) відповідь студента.

Формами підсумкового контролю є залік.

Засоби оцінювання

Засобами оцінювання та демонстрування результатів навчання можуть бути:

- стандартизовані тести;
- проєкти (індивідуальні та командні, дослідницько-творчі проєкти);
- реферати;
- есе;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
	Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою
Відмінно	A (90-100)	відмінно
Добре	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	добре
Задовільно	D (60-69)	задовільно
	E (50-59)	достатньо
Незадовільно	FX (35-49)	(незадовільно) з можливістю повторного складання
	F (1-34)	(незадовільно) з обов'язковим повторним курсом

Розподіл балів, які отримують студенти

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне оцінювання (аудиторна та самостійна робота)								Кількість балів (залікова робота)	Сумарна к-ть балів
Змістовий модуль №1			Змістовий модуль № 2						
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	40	100
8	7	8	7	8	7	8	7		

T1, T2 ... T8 – теми змістових модулів.

5. Рекомендована література

5.1. Базова (основна)

1. Аверинцев С. Собрание сочинений/ Под ред. Н.П. Аверинцевой и К.Б. Сигов. Связь времен. – К. ДУХ І ЛІТЕРА, 2005. – 448 с.
2. Автономова Н.С. Философские проблемы структурного анализа в гуманитарных науках. М., 1977.
3. Адорно Теодор. Теорія естетики / Переклад з нім. П. Тарашук. – К.: Видавництво Соломії Павличко „Основи”, 2002. – 518 с.
4. Анісімова Л. «Нова критика» й теорія читацького відгуку в літературознавстві США: компаративний аспект // Питання літературознавства : науковий збірник / гол. ред. О. В. Червінська. – Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2013. – Вип. 87. – С. 129–141.
5. Баррі П. Вступ до теорії: літературознавство та культурологія/ Пер. з англ. О. Погинайко; наук. Ред. Р. Семків. – К.: Смолоскип, 2008. – 360 с.
6. Барт Ролан. Фрагменти мови закоханого. / Пер. з фр. М. Філь. – Львів, 2006. – 284 с.
7. Бахтин М. Вопросы литературы и эстетики. Исследования разных лет. – М.: Худож. Лит., 1975. – 504 с.
8. Бахтин М.М. Эстетика словесного творчества. – М.: Искусство, 1979. – 424 с.
9. Бахтинский сборник. Вып. 2./ Отв. ред. Д. Куянджич, В.Л. Махлин. – М., 1992. – 403 с.
10. Безпечний І. Теорія літератури. – К.: Смолоскип, 2009. – 388 с.
11. Білецький Л. Т. Основи української літературно-наукової критики / Упоряд., авт. іст.-біогр. нарисів та приміт. М.М. Ільницький. – Либідь, 1998. – 408 с.
12. Бэкон Френсис. Собрание сочинений: В 2 т. М.: Наука, 1978. Т. 1. 650 с.
13. Веселовский А.Н. Историческая поэтика. – М., 2006.
14. Володина М.Н. Когнитивно-информационная природа термина. – М: Изд-во моск. ун-та, 2000.
15. Гаврилів Тимофій. Форма і фігура. Ідентичність у художньому просторі. Монографія. – Львів: ВНТЛ-Класика, 2009. – 480 с.

5.2. Допоміжна

1. Bleich, D. Subjective Criticism / David Bleich. – Baltimore: The John Hopkins University Press, 1981. – 309 p.
2. Carton, Evan and Graff, Gerald. Criticism since 1940 // The Cambridge History of American Literature. Vol. 8: Poetry and Criticism, 1940-1995 / gen. editor Bercovitch, Sacvan. – Cambridge University Press, 1996. – 576 p.
3. Guillen C. Challenge of Comparative literature. - P. 12.
4. Jauss R. H. Esthetique de la Reception et Communication litteraire // Proceedings of the IX Congress of the International Comparative Association: Communication and Reception. - II. - Innsbruck, 1981.
5. Tychinina A., Namestiuk S., Vilchanska Yu. THE TRANSITIVITY AS A GENROLOGICAL FACTOR OF INTERTEXTUALITY. ВІСНИК МАРІУПОЛЬСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ СЕРІЯ: ФІЛОЛОГІЯ. 2020. Вип. 23. с. 72-77.
6. Wellek R. The Crisis of Comparative Literature II Concepts of Criticism. - New Haven and London, 1963. - P. 282.
7. Артемчук Г.І., Курило В.М., Кочерган М.П. Методика організації науково-дослідної роботи: Навч. посібник для студентів та викладачів вищ. навч. закладів. – К.: Форум, 2000. – 271 с.
8. Астрахан Н. Буття літературного твору: Аналітичне та інтерпретаційне моделювання: монографія\ Наталія Астрахан. – К.:Академвидав, 2014. – 432 с.
9. Байкель В.Б. Типология литературных жанров XVIII-XX веков: избранные статьи / Валерий Байкель. – СПб: Алетей, 2009. – 280 с.

10. Бовсунівська Т.В. Теорія літературних жанрів: Жанрова парадигма сучасного зарубіжного роману: підручник / Т.В. Бовсунівська. – К.: Видавничо-поліграфічний центр „Київський університет”, 2009. – 519 с.
11. Бондарева О.Е. Міф і драма у новітньому літературному контексті: поновлення структурного зв'язку через жанрове моделювання. Монографія. – К.: «Четверта хвиля», 2006. – 512 с.
12. Васильева Т.В. Семь встреч с Хайдеггером. – М., Издатель Савин С.А., 2004. – 336 с.
13. Введенский А.И., Лосев. А.Ф., Радлов Э.Л., Шпет Г.Г.: Очерки истории русской философии / Сост., вступ. ст., примеч. Б.В. Емельянова, К.Н. Любутина. – Свердловск: Изд-во Урал. ун-та, 1991. – 592 с.
14. Вірченко Т.І. Художній конфлікт в українській драматургії 1990-210-х років : дискурс, еволюція, типологія : монографія. – Кривий Ріг : Видавничий дім, 2012. – 336 с.
15. Віршознавчий семінар присвячений пам'яті М.Л. Гаспарова. Зб. наук. праць та спогадів. 12 травня 2006 року. – К.: Київс. ун-тет, 2006. – 80 с.

6. Інформаційні ресурси

1. <http://e-learning.chnu.edu.ua/course/view.php?id=1572>
2. https://chtyvo.org.ua/authors/Volkov_Anatolii/Leksykon_zahalnoho_ta_porivnialnoho_literaturoznavstva/
3. <http://e-learning.chnu.edu.ua/course/view.php?id=554>
4. <http://www.ukrlit.vn.ua/info/criticism.html>
5. <http://www.ex.ua/13049245>
6. http://philology.chnu.edu.ua/structure_zarlit.html
7. <http://www.ilnan.gov.ua/teor.htm>
8. <http://www.ilnan.gov.ua/conference.htm>
9. <http://dspace.nbuv.gov.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/11163/05-Balakyana.pdf?sequence=1>
10. <http://1576.ua/books/3171>
11. http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILE=&2_S21STR=Nznuoaf_2010_15_10
12. <https://scholar.google.com.ua/schhp?hl=ru&authuser=2>
13. <https://www.researchgate.net/>
14. <http://www.osvita.com.ua/ua/universities/?directions=30&desc=1>
15. <http://cyberleninka.ru/?gclid=CJic6vusxswCFVRsGwodB7EPqw>
16. <http://www.parta.com.ua/university/philology/>
17. <http://pytlit.chnu.edu.ua>